

یا حاتم الزمان

اوصاف امام زمان (عج) در حدیث قدسی لوح / کمال موسی و صبر ایوب

حدیث لوح حضرت فاطمه زهرا (س)، از احادیث بسیار معتبری است که با توجه به سند بسیار قوی آن و فراوانی نقل آن در منابع مختلف، جایگاه ویژه‌ای در مباحث اثبات امامت و خلافت ائمه شیعه (ع) دارد.

حدیث لوح حضرت فاطمه زهرا (س)، از احادیث بسیار معتبری است که با توجه به سند بسیار قوی آن و فراوانی نقل آن در منابع مختلف، جایگاه ویژه‌ای در مباحث اثبات امامت و خلافت ائمه شیعه (ع) دارد.

خبرگزاری مهر، گروه دین و اندیشه: حدیث لوح حضرت فاطمه زهرا (س)، از احادیث بسیار معتبری است که با توجه به سند بسیار قوی آن و فراوانی نقل آن در منابع مختلف، جایگاه ویژه‌ای در مباحث اثبات امامت و خلافت ائمه شیعه (ع) دارد. صراحتی که این حدیث قدسی در ذکر نام یکایک جانشینان رسول خدا (ص) دارد؛ آن را در موقعیت ممتازی در مباحث شناخت و اثبات امامت اولیای دین قرار داده است.

این کلام الهی در جریان ولادت امام حسین (ع) به ZWNJ& (ع) عنوان مزدگانی از جانب رسول خدا (ص) در لوحی که ویژگی ZWNJ& های آن در ابتدای روایت آمده به حضرت زهرا (س) اهدا گردیده است و جابر بن عبدالله انصاری از اصحاب رسول خدا و امیرالمؤمنین (ع) و اول زائر حضرت اباعبدالله الحسین (ع) در کربلا در روز اربعین که به واسطه عمر نسبتاً طولانی خود ایشان تا زمان حضور امام محمدباقر (ع) حیات داشتند؛ در آن روز فرخنده جهت عرض تبریک به منزل ام ZWNJ& ابیها فاطمه زهرا (س) مشرف شده بود و از این لوح رونویسی می ZWNJ& نماید. بعد از این ماجرا سال ZWNJ& ها بعد حضرت محمد بن علی الباقر (ع) به مقابله آنچه جابر رونویسی کرده بود و آنچه ایشان از اجداد خود در اختیار داشتند پرداختند تا به این ترتیب بر اعتبار این حدیث قدسی بیش از پیش افزوده گردد و همین ZWNJ& طور بار دیگر به این واسطه بر نقل آن تأکید شده باشد.

امام زمان (عج) در این حدیث شریف اینگونه توصیف شده اند: او کمال موسی، رونق عیسی و صبر ایوب دارد.

متن عربی و فارسی حدیث لوح به این شرح است؛

مُحَمَّدُ بْنُ بَحْبِيٍّ وَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرْفٍ وَ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ أَبِي لِحَاجِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ- إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً فَمَتَى يَخْفُ عَلَيْكَ أَنْ أَخْلُو بِكَ فَاسْأَلْكَ عَنْهَا فَقَالَ لَهُ جَابِرٌ أَيَّ الْأَوْقَاتِ أَحَبَّيْتَهُ فَخَلَا يَه فِي بَعْضِ الْأَيَّامِ فَقَالَ لَهُ يَا جَابِرُ أَخْبِرْنِي عَنِ اللُّوحِ الَّذِي رَأَيْتَهُ فِي يَدِ أُمِّي فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ يَنْتِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ مَا أَخْبَرْتَنِي بِهِ أُمِّي أَنَّهُ فِي ذَلِكَ اللُّوحِ مَكْتُوبٌ فَقَالَ جَابِرٌ أَشْهَدُ بِاللَّهِ أَنِّي دَخَلْتُ عَلَى أُمِّكَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ص فَهَنَيْتَهَا بِوَلَادَةِ الْحُسَيْنِ وَ رَأَيْتُ فِي يَدَيْهَا لَوْحًا أَخْضَرَ طَنَنْتُ أَنَّهُ مِنْ زَمْرٍ وَ رَأَيْتُ فِيهِ كِتَابًا أبيضَ شَبِيهَ لَوْنِ الشَّمْسِ فَقُلْتُ لَهَا يَا بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ مَا هَذَا اللُّوحُ فَقَالَتْ هَذَا لَوْحٌ أَهْدَاهُ اللَّهُ إِلَيَّ رَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ فِيهِ اسْمُ أَبِي وَ اسْمُ بَعْلِي وَ اسْمُ ابْنِي وَ اسْمُ الْأَوْصِيَاءِ مِنْ وَدَيْ وَ أَعْطَانِيهِ أَبِي لَيْبِشِيرِي يَذَلِكُ قَالَ جَابِرٌ فَأَعْطَانِيهِ أُمُّكَ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَقَرَأْتُهُ وَ اسْتَنْسَخْتُهُ فَقَالَ لَهُ أَبِي قَهْلٌ لَكَ يَا جَابِرُ أَنْ تَعْرِضَهُ عَلَيَّ قَالَ نَعَمْ فَمَشَيْتُ مَعَهُ أَبِي إِلَى مَنْزِلِ جَابِرٍ فَأَخْرَجَ صَحِيفَةً مِنْ رَقٍّ فَقَالَ يَا جَابِرُ انظُرْ فِي كِتَابِكَ لِأَفْرَأَ أَنَا عَلَيْكَ فَنظَرَ جَابِرٌ فِي نُسْخَةٍ فَقَرَأَهُ أَبِي فَمَا خَالَفَ حَرْفٌ حَرْفًا فَقَالَ جَابِرٌ فَأَشْهَدُ بِاللَّهِ أَنِّي هَكَذَا رَأَيْتُهُ فِي اللُّوحِ مَكْتُوبًا:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * هَذَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ *- لِمُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ وَ نُورِهِ وَ سَفِيرِهِ وَ حِجَابِهِ وَ ذَكِيلِهِ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ مِنْ عِنْدِ رَبِّ الْعَالَمِينَ عَظُمَ يَا مُحَمَّدُ أَسْمَائِي وَ اشْكُرْ نِعْمَاتِي وَ لَا تَجِدْ آلَائِي إِلَّا أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا قَاصِمُ الْجَبَّارِينَ وَ مُدِيلُ الْمَظْلُومِينَ وَ دِيَانُ الدِّينِ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَمَنْ رَجَا غَيْرَ فَضْلِي أَوْ خَافَ غَيْرَ عَدْلِي عَذَّبْتُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ فَإِبَائِي فَاعْبُدْ وَ عَلَيَّ فَتَوَكَّلْ إِنِّي لَمْ أُبْعَثْ نَبِيًّا فَأَكْمَلْتُ أَيَّامَهُ وَ انْقَضَتْ مُدَّتُهُ إِلَّا جَعَلْتُ لَهُ وَصِيًّا وَ إِنِّي فَضَّلْتُكَ عَلَى النَّبِيِّاءِ وَ فَضَّلْتُ وَصِيكَ عَلَى الْأَوْصِيَاءِ وَ أكَرَمْتُكَ بِشَيْلِيكَ وَ سَيِّطِيكَ حَسَنَ وَ حُسَيْنَ فَجَعَلْتُ حَسَنًا مَعْدِنَ عِلْمِي-بَعْدَ انْقِضَاءِ مُدَّةِ أَبِيهِ وَ جَعَلْتُ حُسَيْنًا حَارِزَ وَحْيِي وَ أكَرَمْتُهُ بِالشَّهَادَةِ وَ خَتَمْتُ لَهُ بِالسَّعَادَةِ فَهُوَ أَفْضَلُ مَنْ اسْتَشْهَدَ وَ أَرْفَعُ الشَّهَدَاءَ دَرَجَةً جَعَلْتُ كَلِمَتِي التَّامَةَ مَعَهُ وَ حِجَّتِي الْبَالِغَةَ عِنْدَهُ يَعْتَرِثُهُ أَثِيبٌ وَ أَعَاقِبُ أَوْلَهُمْ عَلَيَّ سَيِّدُ الْعَالَمِينَ وَ زَيْنُ أَوْلِيَائِي الْمَاضِينَ وَ ابْنُهُ شَيْبَةُ جَدِّهِ الْمُحَمَّدِ الْبَاقِرِ عِلْمِي وَ الْمَعْدِنَ لِحِكْمَتِي سَيِّهَلِكُ الْمُرْتَابُونَ فِي جَعْفَرِ الرَّادِ عَلَيْهِ كَالرَّادِ عَلَيَّ حَقَّ الْقَوْلِ مَنِي لَأُكْرِمَنَّ مَثْوَى جَعْفَرٍ وَ لَأَسْرِنَهُ فِي أَشْيَاعِهِ وَ أَنْصَارِهِ وَ أَوْلِيَائِهِ أُتِيحَتْ بَعْدَهُ مُوسَى فِتْنَةً عَمِيَاءَ حِنْدِسٍ- لِأَنَّ خَيْطَ فَرَضِي لَا يَنْقَطِعُ وَ حِجَّتِي لَا تَخْفَى وَ أَنَّ أَوْلِيَائِي يُسْقَوْنَ بِالكَأْسِ الْأَوْفَى مَنْ جَحَدَ وَاحِدًا مِنْهُمْ فَقَدْ

جَدَّ نَعْمَتِي وَ مَنْ غَيْرَ آيَةٍ مِنْ كِتَابِي فَقَدْ افْتَرَى عَلَيَّ وَبِئْسَ لِلْمُفْتَرِينَ الْجَاذِبِينَ عِنْدَ انْقِضَاءِ مَدَّةِ مُوسَى عَبْدِي وَ حَبِيبِي وَ خَيْرَتِي فِي عَلَيٍّ وَ وَلِيِّ وَ نَاصِرِي وَ مَنْ أَضَعُ عَلَيْهِ أَعْيَاءَ النَّبِيِّ وَ أَمْتَجَنَهُ بِالِاضْطِلَاعِ بِهَا يَقْتُلُهُ عَفْرِيَّتْ مُسْتَكْبِرٌ يَدْفُنُ فِي الْمَدِينَةِ الَّتِي بَنَاهَا الْعَبْدُ الصَّالِحُ- إِلَى جَنْبِ شَرِّ خَلْقِي حَقَّ الْقَوْلِ مِثْلِي لِأَسْرَنَهُ يَمْحَمِدُ ابْنِهِ وَ خَلِيفَتِهِ مِنْ بَعْدِهِ وَ وَارِثِ عِلْمِهِ فَهُوَ مَعْدِنٌ عِلْمِي وَ مَوْضِعٌ سِرِّي وَ حُجَّتِي عَلَيَّ خَلْقِي لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ بِهِ إِلَّا جَعَلْتُ الْجَنَّةَ مَثْوَاهُ وَ شَفَعْتُهُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ كُلِّهِمْ قَدْ اسْتَوْجَبُوا النَّارَ وَ أَخْتِمُ بِالسَّعَادَةِ لِابْنِهِ عَلَيٍّ وَ وَلِيِّ وَ نَاصِرِي وَ الشَّاهِدِ فِي خَلْقِي وَ أَمِينِي عَلَيَّ وَ حَيٍّ أُخْرِجُ مِنْهُ الدَّاعِيَ إِلَى سَبِيلِي وَ الْخَازِنَ لِعِلْمِي الْحَسَنَ وَ أَكْمِلُ ذَلِكَ لِابْنِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ;رحمتهم و رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ عَلَيْهِ كَمَالُ مُوسَى وَ بَهَاءُ عِيسَى وَ صَبْرُ أَيُّوبَ فَيَذَلُّ أَوْلِيَاءِي فِي زَمَانِهِ وَ تَهَادَى رُءُوسُهُمْ كَمَا تَهَادَى رُءُوسُ التُّرْكِ وَ الدِّلِّمِ فَيَقْتُلُونَ وَ يُحْرِقُونَ وَ يَكُونُونَ خَائِفِينَ مَرْعُوبِينَ وَ جَلِينَ تُصْبَغُ الْأَرْضُ بِدِمَائِهِمْ وَ يَفْشُو الْوَيْلُ وَ الرَّثَةُ فِي نِسَائِهِمْ أَوْلِيَايَ حَقًّا يَهُمُّ أَدْفَعُ كُلَّ فِتْنَةٍ عَمِيَاءَ حَنْدِسٍ وَ يَهُمُّ أَكْشِيفُ الزَّلْزَلِ وَ أَدْفَعُ الْأَصَارَ وَ الْأَعْطَالَ أَوْلِيَايَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ رَحْمَةٌ وَ أَوْلِيَايَ هُمْ الْمُهْتَدُونَ.

قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَالِمٍ قَالَ أَبُو بَصِيرٍ لَوْ لَمْ تَسْمَعْ فِي دَهْرِكَ إِلَّا هَذَا الْحَدِيثَ لَكَفَاكَ قَصْنُهُ إِلَّا عَنْ أَهْلِهِ;

امام صادق(ع) فرماید: پدرم به جابر بن عبد الله انصاری فرمود: من با تو کاری دارم، چه وقت برایت آسان تر است که ترا تنها ببینم و از تو سؤال کنم؟ جابر گفت: هر وقت شما بخواهی، پس روزی با او در خلوت نشستند و به او فرمودند: درباره لوحی که آن را در دست مادرم فاطمه علیها السلام دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله دیده‌ای و آنچه مادرم به تو فرمود که در آن لوح نوشته بود، به من خبر ده. جابر گفت: خدا را گواه می‌گیرم که من در زمان حیات رسول خدا صلی الله علیه و آله خدمت مادرت فاطمه علیها السلام رفتم و او را به ولادت حسین علیه السلام تبریک گفتم، در دستش لوح سبزی دیدم که گمان کردم از زمرد است و مکتوبی سفید در آن دیدم که چون رنگ خورشید (درخشان) بود.

به ایشان عرض کردم: دختر پیغمبر! پدر و مادرم قربانت، این لوح چیست؟ فرمودند: لوحی است که خدا آن را به رسولش صلی الله علیه و آله اهدا فرموده، اسم پدرم و اسم شوهرم و اسم دو پسر و اسم اوصیاء از فرزندانم در آن نوشته است و پدرم آن را بعنوان مزدگانی بمن عطا فرموده.

جابر گوید: سپس مادرت فاطمه علیها السلام آن را بمن داد. من آن را خواندم و رونویسی کردم. پدرم به او گفتند: ای جابر! آن را بر من عرضه میداری؟ عرض کرد: آری. آنگاه پدرم همراه جابر به منزل او رفت، جابر ورق صحیفه را بیرون آورد. پدرم فرمودند: ای جابر، تو در نوشته‌ات نگاه کن تا من برایت بخوانم، جابر در نسخه خود نگریست و پدرم قرائت کردند، حتی حرفی با حرفی اختلاف نداشت.

آنگاه جابر گفت: خدا را گواه می‌گیرم که این گونه در آن لوح نوشته دیدم:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ این نامه از جانب خداوند عزیز حکیم است برای محمد پیغمبر او، و نور و سفیر و دربان (واسطه میان خالق و مخلوق) و دلیل او، که روح الامین (جبرئیل) از نزد پروردگار جهان بر او نازل شود. ای محمد اَسْمَاءُ مرا (ائمه و اوصیاءت را- از مجلسی (ره)-) بزرگ شمار و نعمتهای مرا سپاسگزار و الطاف مرا انکار مدار. همانا منم خدائی که جز من شایان پرستشی نیست، منم شکننده جباران و دولت رساننده به مظلومان و جزا دهنده روز رستاخیز، همانا منم خدائی که جز من شایان پرستشی نیست، هر که جز فضل مرا امیدوار باشد (با اینکه خود را مستحق ثواب من داند) و از غیر عدالت من بترسد، (با اینکه کیفر مرا ستم انگارد) او را عذابی کنم که هیچ یک از جهانیان را نکرده باشم، پس تنها مرا پرستش کن و تنها بر من توکل نما. من هیچ پیغمبری را مبعوث نساختم که دورانش کامل شود و مدتش تمام گردد، جز اینکه برای او وصی و جانشینی مقرر کردم. و من ترا بر پیغمبران برتری دادم و وصی ترا بر اوصیاء دیگر، و ترا به دو شیر زاده و دو نوه‌ات حسن و حسین گرامی داشتم، و حسن را بعد از سپری شدن روزگار پدرش کانون علم خود قرار دادم و حسین را خزانه دار وحی خود ساختم و او را بشهادت گرامی داشتم و پایان کارش را به سعادت رسانیدم، او برترین شهادت و مقامش از همه آنها عالی تر است. کلمه تامه (معارف و حجج) خود را همراه او و حجت رسای خود (براهین قطعی امامت) را نزد او قرار دادم، به سبب عترت او پاداش و کیفر دهم. نخستین آنها علی، سرور عابدان و زینت اولیاء گذشته من است. و پسر او که مانند جد محمود (پسندیده) خود محمد است، او شکافنده علم من و کانون حکمت من است و جعفر است که شک و کنگندگان در باره او هلاک می‌شوند، هر که او را نپذیرد (خود او را به امامت نپذیرد یا سخنش را به اطاعت) مرا نپذیرفته، سخن و وعده پایرجای من است که: مقام جعفر را گرامی دارم و او را نسبت به پیروان و یاران و دوستانش مسرور سازم. پس از او موسی است که (در زمان او) آشوبی سخت و گیج‌کننده فرا گیرد، زیرا رشته وجوب اطاعت من منقطع نگردد و حجت من پنهان نشود و همانا اولیاء من با جامی سرشار سیر آب شوند. هر کس یکی از آنها را انکار کند، نعمت مرا انکار کرده و آنکه یک آیه از کتاب مرا تغییر دهد، بر من دروغ بسته

است.

پس از گذشتن دوران بنده و دوست و برگزیده؛ ام موسی، وای بر دروغ؛ بندگان و منکرین علی (امام هشتم علیه السلام) و دوست و یاور من و کسی که بارهای سنگین نبوت را به دوش او گذارم و به وسیله انجام دادن آنها امتحانش کنم او را مردی پلید و گردنکش (مأمون علیه اللعنة) می کشد و در شهری که (طوس) بنده صالح (ذو القرنین) آن را ساخته است، نزدیک بدترین مخلوقم (هارون علیه اللعنة) بخاک سپرده می؛ شود، فرمان و وعده من ثابت شده که:

او را به وجود پسرش و جانشین و وارث علمش محمد مسرور سازم، او کانون علم من و محل راز من و حجت من بر خلقم می باشد، هر بنده؛ ای به او ایمان آورد، بهشت را جایگاهش سازم و شفاعت او را نسبت به هفتاد تن از خاندانش که همگی سزاوار دوزخ باشند بپذیرم.

و عاقبت کار پسرش علی را که دوست و یاور من و گواه در میان مخلوق من و امین وحی من است به سعادت رسانم.

از او به وجود آورم دعوت؛ کننده بسوی راهم و خزانه؛ دار علمم حسن (امام عسکری علیه السلام) را.

و این رشته را به وجود پسر او؛ م ح م د؛ که رحمت برای جهانیان است کامل کنم، او کمال موسی و رونق عیسی و صبر ایوب دارد. در زمان (غیبت) او دوستانم خوار گردند و (ستمگران) سرهای آنها را برای یک دیگر هدیه فرستند، چنان که سرهای ترک و دیلم (کفار) را به هدیه فرستند، ایشان را بکشند و بسوزانند و آنها ترسان و بیمناک و هراسان باشند، زمین از خونشان رنگین گردد و ناله و واویلا در میان زنانشان بلند شود، آنها دوستان حقیقی منند. به وسیله آنها هر آشوب سخت و تاریک را بزدایم و از برکت آنها شبها و مصیبات و زنجیرها را بردارم، درودها و رحمت پروردگارشان بر آنها باد، و تنها ایشانند، هدایت؛ شدگان.

عبد الرحمن بن سالم گوید: ابو بصیر گفت: اگر در دوران عمرت جز این حدیث نشنیده باشی، ترا کفایت کند، پس آن را از نااهلش پنهان دار.

منبع:

الزام الناصب فی اثبات حجت الغائب صص ۲۹۴-۲۹۳، کمال الدین ج ۱، ۵۷۴-۵۶۹